

TÜRKİYE'DE MİSYONERLİK FAALİYETLERİ

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	138404
Tas. No:	266 TÜR.M

Tartışmalı İlmî Toplantı

17-18 Nisan 2004

Prof. Dr. Ömer Faruk HARMAN

Yrd. Doç. Dr. Kürşad DEMİRCİ	*	Prof. Dr. Mehmet AYDIN
Doç. Dr. A. Hikmet EROĞLU	*	Mustafa Numan MALKOÇ
Yrd. Doç. Dr. Fuat AYDIN	*	Prof. Dr. Mustafa ERDEM
Prof. Dr. Baki ADAM	*	Prof. Dr. Mustafa ÖZ
Doç. Dr. Ali İhsan YİTİK	*	Prof. Dr. Şinasi GÜNDÜZ
Doç. Dr. Ali KÖSE	*	Prof. Dr. Hayati HÖKELEKLİ

İstanbul 2004

Ensar Neşriyat
Ticaret Anonim Şirketi

© Tebliğlerin muhteva ve dil bakımından sorumlulukları tebliğ sahibine,
telif hakları İSAV'a, eserin hertürlü basım hakkı anlaşmalı olarak Ensar Neşriyat'a aittir.

ISBN: 975-6794-33-X

İSLAMİ İLİMLER ARAŞTIRMA VAKFI
Tartışmalı İlmî Toplantılar Dizisi: 43

Kitabın Adı:
Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri

Editör:
Prof. Dr. Ömer Faruk Harman

Yayına Hazırlayanlar:
Dr. İsmail Kurt - Seyit Ali Tüz

Son Okuma:
Dr. Murat Sülün

Kapak Tasarımı:
NÜANS Ajans

Baskı-Cilt:
Karmat Matbaası

1. Basım:
Ocak 2005

İsteme Adresi
Ensar Neşriyat
Süleymaniye Cad. No: 13 Süleymaniye/İstanbul
Tel: (0212) 513 43 41 - 513 03 09
Faks: (0212) 522 46 02
www.ensarnewsriyat.com

YAHUDİLİĞİN MİSYONERLİK ANLAYIŞI

Prof. Dr. Baki ADAM

A. Ü. İlahiyat Fakültesi

Misyonerlik kavramı, Hıristiyanlıkla özdeşleşmiş bir kavramdır. Çünkü Hıristiyanlık, yapısı itibarıyla misyoner karakterli bir dindir. Hıristiyanlığı yaymak, her Hıristiyanın dinî görevidir. Ancak, aynı şeyi Yahudilik için söylemek zordur. Çünkü, herkesin bildiği gibi, Yahudiler bugün dünyanın hiçbir yerinde başkalarını Yahudileştirmek için misyonerlik faaliyetlerinde bulunmuyorlar. Daha da ötesi, kendi iradesiyle Yahudi olmak isteyenlere de, caydırmak için, pek çok zorluk çıkarıyorlar. 4 Şubat 2001 tarihli Hürriyet gazetesindeki “Mahkeme Kararıyla Musevî” başlıklı bir haberde bununla ilgili ülkemizde cereyan eden bir olay aktarılmaktadır.

Haberde şu ifadeler yer almaktadır: “ Türkiye Sabetaycılığı'nın yazarı İlğaz Zorlu, din değiştirmek için verdiği hukuki mücadeleyi kazandı. Mahkeme, Zorlu'nun nüfus cüzdanındaki 'Müslüman' yerine 'Musevî' yazılmasını hukuka uygun buldu. Dönmeler olarak da bilinen Sabetaycılığı, yazdığı kitapla Türkiye'nin gündemine getiren İlğaz Zorlu, nüfus kağıdının din hanesine 'Musevî' yazılması için açtığı davayı kazandı. Türkiye Hahambaşılığının mahkeme kararı sonrasında Yahudi dinine kabul ettiği Zorlu, Türkiye'de nüfus kağıdına Müslüman yazmasına rağmen, Yahudiliğe kabul edilen ilk Sabetaycı oldu...” Bu haber metninden anlaşıldığına göre, İlğaz Zorlu Yahudi olmak için Hahambaşılığa başvurmuş, başvurusu reddedilince mahkeme kararıyla kendini Yahudiliğe kabul ettirebilmiştir.

Bütün bunlardan sonra bu sempozyumda Yahudi misyonerliği konusunda ne anlatılabilir? Bu tür olaylardan da hareket edilerek, pek çok insan tarafından Yahudilik bütünüyle Yahudi ırkına has bir din olarak görülür. Bu kanaat, Tevrat'ın muğlak ifadelerinden ve Yahudilerin günümüzdeki davranışlarından kaynaklanmaktadır. Tevrat'ta, din olarak Yahudiliğin sadece İsrail ırkına has olduğu belirtilmemiştir. Bununla birlikte Tevrat, Yahudilere diğer kavimleri Yahudiliğe davet etmeyi de açıkça emretmemiştir. Tevrat'ta, Yahudilerin dinlerini yaymak için cihat

yaptıklarına dair bilgi yoktur. Yahudilerin diğer kavimlerle savaşları, savunma, toprak kazanma, vadedilen toprakları ele geçirme savaşlarıdır. Bununla birlikte Tevrat'ta, dolaylı olarak, Yahudiliğin diğer kavimlere açık bir din olduğunu gösteren anlatımlar da vardır. Ammonlular, Moablular, Esavîler (Edomlular) ve Mısırluların Yahudiliğe dahil olması ile ilgili kural ve sınırlamaları ihtiva eden Tevrat âyetleri buna örnekler¹.

Tevrat'ta, özel durumları nedeniyle bazı kavimlere karşı Yahudiliğe girme hususunda zorluk çıkarılmıştır. Ammonlularla Moabluların Mısır'dan çıkışta Yahudilere iyi davranmadıkları için onuncu nesle kadar Yahudi cemaatine katılmaları yasaklanmıştır².

Bunların dışında, Hititler(Hititler), Girgaşîler, Amorîler (Amurru-lular), Kenanlılar, Perizzîler, Hivîler ve Yabusîlerin mutlak düşman olduğu ve bunların ortadan kaldırılması gerektiği bildirilmiştir. Bunun sebebi, bu kavimlerin Yahudilere vadedilen topraklarda yaşamalarıdır. Yahudiler, kendilerine vadedilen topraklarda yaşayan bu kavimlerle hiçbir surette anlaşma yapmamak ve onları tamamen ortadan kaldırmakla yükümlüdürler³.

Tevrat'ta düşman ilan edilen bu kavimlerin yanında, imtiyaz tanıyan kavimler de vardır. Yakub'un kardeşi Esav'ın soyu Esavîler ile Mısırlular bunlardandır. Yahudiler bu kavimlere karşı nefret duymamalıdır. Bu kavimlerden üçüncü nesilden olanlar Yahudi cemaatine kolaylıkla katılabilirler⁴. Tevrat'ın bu ifadelerinden, esas itibarıyla, Yahudiliğin ihtidaya açık bir din olduğu anlaşılmaktadır.

Tevrat'ta Yahudiliği yaymakla ilgili açık emirler olmasa da, gerek Kutsal Kitap dönemi olarak nitelendirilen dönemde, gerekse sonraki dönemlerde Yahudilerin misyonerlik yaptıklarına ilişkin örnekler vardır. Eski Ahit'te görülen ilk örnek, Samirîler arasında yapılan misyonerliktir. II. Krallar'da anlatıldığına göre, Asurluların iskan politikası gere-

¹ Bkz. Tesniye, 23: 3-8.

² Tesniye, 23: 3-4. Tevrat'taki bu hüküm, daha sonra Mişna bilgini Rabbiler tarafından iptal edilmiştir. Mişna'nın Yedayım bölümünde anlatıldığına göre, Yahudiliğe ihtida eden bir Ammonî cemaate katılmak istemiş, katı nasçı Rabban Gamaliel, Tevrat'taki hükmü delil getirerek, cemaate katılmasının mümkün olmadığını söylemiştir. Orada bulunan Rabbi Yeşu ise katılabileceğini, çünkü Musa zamanındaki Ammonîlerle o günkü Ammonîlerin aynı olmadığını, milletler arasında nesil karışıklığının meydana geldiğini belirtmiştir. Tartışma neticesinde, Ammonî'nin cemaate katılmasına müsaa-de edilmiştir (bkz. Mişna, Yedayım, IV:4).

³ Bkz. Tesniye, 7:1-4; 20:16-17.

⁴ Tesniye, 23:7-8.

ğince Asur'dan getirilip Samiriye bölgesine yerleştirilen yabancılar arasında bir Yahudi haham proselitizm amaçlı misyonerlik yapmıştır.⁵ Babil sürgünü döneminde yaşanan misyonerlik olayı ise ilginçtir. Ester kitabında anlatıldığına göre, Yahudiler İran'da terör yoluyla pek çok insanın Yahudiliğe geçmesini sağlamışlardır.⁶ Başka bir örnek de Yunus'un peygamber olarak bir Asur şehri olan Ninova'da görev yapmasıdır.

Kutsal Kitap Sonrası Yahudiliği döneminde bazı Yahudi otoriteler, misyonerliği kutsal bir görev olarak tanımlamışlardır. Tannaim olarak nitelendirilen hahamlardan bazılarının göre, peygamberler birer misyonerdi. Peygamberlerin asıl görev alanı İsrailoğulları olmakla birlikte, onlar diğer milletlere de peygamberlik yapmışlardı. Eyub'un da dahil olduğu yedi İsraili peygamber ise diğer milletler arasında misyonerlik yapmak için görevlendirilmişti.⁷ Bu dönemde Yahudi hahamlar, Yahudiliğin misyoner karakterine vurgu yapmışlardır. Hahamlardan bazıları, Yahudilerin sürgüne gönderilmelerini Yahudiliğin bu karakteriyle ilişkilendirmişlerdir. Örneğin, Rabbi Eleazar, Tanrı'nın İsrailoğullarını kafirler arasına sürgüne göndermesinin yegane amacının daha çok mühtedi (ger) kazanmak olduğunu belirtmiştir.⁸

Modern araştırmalar, Yahudilerin dinlerini yaymak amacıyla misyonerler gönderdiğini ortaya koymuştur. Yahudilerin özellikle Roma dünyasında misyonerlik yaptıklarına ilişkin kanıtlar elde edilmiştir. Elde edilen verilere göre, Romalıları paganizmden kurtarma ve onları Yahudileştirme faaliyetlerine kendilerini adanmış olan Yahudi misyonerler vardı. Onların Roma tanrılarını eleştirmeleri ve dinlerinin propagandalarını yapmaları Romalılar tarafından ciddi bir tehdit olarak algılanmıştı. Romalı yetkililer Yahudi misyonerlere karşı tedbirlere başvurmuştu.

Bu tedbirler, Yahudilerin Roma'daki güvenliğini tehlikeli bir hale sokmuştu. Misyonerlik faaliyetlerinin artması üzerine Romalı yetkililer, M.Ö. 139'da Yahudileri Roma'dan sürdüler. Aynı nedenle sürgün olayı daha sonra Tiberius ve Claudius zamanında gerçekleşti. Hatta birinci

⁵ Bkz. II. Krallar, 17: 24-28.

⁶ Bkz. Ester, 8:17. Burada, "Yahudi oldular anlamında", "mityahdim" kelimesi kullanılmaktadır.

⁷ Bkz. Talmud Bavli, İngilizce-İbranice, İngilizce çevirinin editörü: Yehezkel Epstein, Soncino Press, London 1984-1990, (TB) Baba Batra, 15b.

⁸ TB. Pesahim, 87b.

yüzyıldaki savaşların ortasında Flavians, sünnet olan yabancıları ölüm cezasıyla cezalandırmak suretiyle din değiştirme olaylarının önüne geçmeye çalıştı.⁹ Yahudilerin bu dönemde ciddi bir şekilde misyonerlik yaptıklarına ilişkin Yeni Ahit'te de bilgiler bulunmaktadır. İsa'nın Soferim'e ve Ferisilere yönelik Matta İncili'ndeki şu sözleri bunun en iyi örneğidir: "Vay başınıza Yazıcılar ve Ferisiler, ikiyüzlüler! Çünkü siz bir mühtedi yapmak için denizi ve karayı dolaşırsınız ve olunca da siz onu kendinizden iki kat cehennem oğlu edersiniz."¹⁰

Tarihî veriler ve İncil'deki İsa'ya ait sözler, Yahudilerin en azından İsa'nın yaşadığı çağlarda ciddi misyonerlik faaliyetlerinde bulduklarını göstermektedir. Misyonerlik yapanlar da genellikle Ferisi Yahudilerdi. İsa'nın da dediği gibi Ferisi Yahudiler, denizleri aşarak gidebildiklere yere kadar gidip Yahudiliği yaymaya çalışıyorlardı. Kendisinin bir Ferisi olduğunu söyleyen Pavlus¹¹ (önceki adı Saul) da muhtemelen bu Yahudi misyonerlerden biriydi. Bu misyonerlik tecrübesinin daha sonra yeni öğretiyi yaymada ona oldukça katkısı olduğu söylenebilir.

Yahudi misyonerliğinin başka örnekleri de vardır. Bunun Arap coğrafyasındaki örneği Zunuvas olayıdır. Zunuvas, Yemen'de Yahudiliği benimsemiş ve Himyer devletinin kralı olmuştu. Yemen'in kuzeyinde Hıristiyanlığın yayılmaya başlaması üzerine Zunuvas, Hıristiyanları şiddet yoluyla din değiştirmeye zorlamıştır.¹² Hicaz bölgesindeki Yahudi kabilelerinden bazılarının da misyonerlik sonucu din değiştirmeyle ortaya çıktığı bu bölge Yahudileri üzerine araştırma yapanlarca söylenmektedir.¹³

Yahudilerin misyonerlik faaliyetlerinin M.S. II.asra kadar devam ettiği bilinmektedir. M.S. II.asırdan itibaren dönmelerin problem olması dolayısıyla, mühtediliğe karşı olumsuz bakılmaya başlanmıştır. Örneğin Rabbi Helbo¹⁴, mühtedilerin Yahudiler için bir cüzam kadar tehlikeli

⁹ James Parkes, *The Conflict of the Church and Synagogue*, USA ?, 24.

¹⁰ Matta, 23: 15.

¹¹ Bkz. Resullerin İşleri, 23: 6.

¹² Bkz. *Doğuştan Günümüze Büyük İslâm Tarihi*, Editör: Hakkı Dursun Yıldız, Çağ Yayınları, İst. 1986, I/117.

¹³ Camilla Adang, *Muslim Writers On Judaism and The Hebrew Bible*, E.J. Brill, Leiden 1996, s. 1.

¹⁴ Mişna yorumcusu Amoraim'in dördüncü neslinden olup Filistin ekolündendir. Bkz. Hermann L. Strack, *Introduction to the Talmud and Midrash*, New York 1983, sf. 128.

olduğunu ileri sürmüştür. Bu nedenle rabbiler (din uleması), mühtedilik hususunda katı sınırlamalar getirmişler¹⁵; Yahudiliğe geçmek isteyen bir yabancıyı sıkı bir imtihandan geçirilmesini, samimi olup olmadığını belirlenmesini istemişlerdir. Babil Talmudu'nun Yevamot bölümünde, Yahudiliğe geçmek isteyen bir yabancıya şu soruların sorulması telkin edilmiştir: Yabancıyı Yahudi olma gerekçesi nedir? Yahudi olmak isterken Yahudiliğin durumunu, Yahudilerin baskı altında yaşadıklarını, sürgünden sürgüne gönderildiklerini göz önüne almış mıdır? Eğer yabancı, bunları bildiğini, bununla birlikte Yahudi olmak istediğini, Yahudiliğe geçmekle kaybedecek bir şeyinin bulunmadığını söylerse, o zaman o yabancıyı hemen Yahudiliğe kabul edilmesi hükmü verilmiştir. Halakhaha göre bu durumdaki bir kimseden, ilk önce biraz kolay, biraz da zor ve külfetli kanunlardan bazılarını yerine getirmesi istenir. Mühtedi bu kanunları gördükten sonra vazgeçmek isterse, vazgeçebilir. Gönülsüz mühtediyi dinde tutmanın bir yararı yoktur¹⁶. Yahudiliğe sonradan girişlere açık kapı bırakılmakla birlikte kimi Yahudi bilginlerin mühtedilere olumsuz bakışı devam etmiştir.

Yahudiliğe girişe getirilen bu sınırlamalar, ihtida olaylarını Yahudilikte nadir hale getirmiştir. Zamanla Yahudilik kendi içine kapanmıştır. Bununla birlikte, her çağda, ufak tefek ihtidalar olmuştur. Bir Türk kavmi olan Hazarlardan bazılarının MS VIII. asırda Yahudiliğe geçmesi buna örnektir.

Çağdaş Rabbilerden Arthur Hertzberg, Yahudiliğin halen ihtidaya açık olduğunu belirtir. Ona göre mühtediler, aslında, Allah indinde değerlidirler. Onların bu değerli oluşu, Yahudi inancını kabul etmelerinden değil, Yahudi kaderine ortak olmayı kabul etmiş olmalarındandır. İyi insan, kendi dininde de kurtuluşa erebilir¹⁷.

Hertzberg'in bu sözleri Yahudiliğin günümüzde misyonerlik karşısındaki tutumunu ortaya koyar niteliktedir. Misyonerliği ilahi bir görev sayan ve bir dönem misyonerlik faaliyetlerine önem veren Yahudilik, Roma'nın Hıristiyanlaşması ve Hıristiyanlığın siyasal güç elde etmesiyle kendini bu alandan çekmek zorunda kalmıştır. Çünkü artık Yahudiliğe geçmek tehlikeli bir hal almıştır.

¹⁵Bkz. Hans Joachim Schoeps, *The Jewish-Christian Argument: A History of Theologies in Conflict*, İngilizce'ye çev: David E. Green, London 1961, sf. 12.

¹⁶TB, Yevamot, 47a-47b; En Yaakov, Yevamot, 47a-47b.

¹⁷Bkz. *The Judaism*, Editör: Arthur Hertzberg, USA 1963, sf. 16-17.

Yahudiliğin misyonerlik alanından çekilmesinin yanında kendi iradesiyle Yahudi olmak isteyenlere de caydırıcı kurallar uygulanması nedeniyle, hakikate ulaşma imkanından yoksun kalan toplulukların durumu Yahudi halakhacıları (fıkıhçıları) düşündürmüştür. Buna çare olarak Yahudi halakhacılar, Tevrat'ın yorumundan hareket ederek Nuhîlik (Bney Noah) teolojisini geliştirmişlerdir. Bu teoloji, insanlığın kurtuluşu için Yahudiliğe girmeyi zorunlu görmez. Nuhîlik, Nuhîlerin Yedi Yasası (Şeva Mitzvot Bney Noah) olarak tanımlanan tektanrıcılığı ve evrensel ahlak ilkelerini içerir. Bu ilkeler, insanın Tanrıyla ve çevresiyle ilişkilerini ahlaki temele oturtan ilkelere dir. Geleneksel Yahudiliğin Nuhîlik teolojisi bu ilkeleri kalben benimseyen ve uygulayan kimselerin kurtuluşunu mümkün görür.

Yahudi bilginlerine göre, Sina'daki vahiy öncesi dönemde yaşayan bütün insanlar gibi İsrailoğullarının ataları İbrahim, İshak ve Yakup da birer Nuhî idi¹⁸. Sina'da gerçekleşen vahiy olayından sonra İsrail ırkından olanlar Tora'nın (Tevrat'ın) buyruklarıyla mükellef kılındı. Diğer milletler ise, Nuh yasaları üzerine hayatlarını devam ettirmede serbest bırakıldılar. Bu Nuh Yasaları, vahiy yoluyla Tora'da Musa'ya bildirildi. Bu bakımdan, bu yasalara Nuhîlerin yanında Yahudilerin de uyması gerekir.

Nuhîlik teolojisi, Yahudilerin misyonerlik alanından çekilmesine bir bakıma teolojik zemin de hazırlamıştır. Moşe ben Meymun'un açıklamasına göre, bu görevi Hıristiyanlar ve Müslümanlar üstlenmişlerdir. Ona göre Hıristiyanlar ve Müslümanlar, her ne kadar Yahudileri misyonerlik yapmaktan men etmiş olsalar da, kendileri Tanrının adını en ücra köşelere kadar götürmek suretiyle dünyayı Mesihî çağa hazırlamaktadırlar. Bu konuda o şunları söylemektedir:

"Tanrının tasavvurlarını anlamak, insan zihnini aşan bir şeydir; zira bizim yöntemlerimiz onun yöntemleri değildir; düşüncelerimiz de onun düşünceleri değildir. Nasıralı İsa ve ondan sonra gelen İsmailî'nin (Muhammed) işleri, aşağıda da belirtildiği gibi, dünyayı hep birlikte Tanrıya kulluğa hazırlamak üzere Mesih'in yolunu açmaya yaramıştır. 'Çünkü, bir yürekle Rabbe kulluk etmek için hepsi Rabbin ismini çağırınsınlar diye, kavimlere o zaman temiz dil vereceğim'¹⁹ buyurulmuştur. Nasıralı İsa ve İsmailî (Hz. Muhammed) vasıtasıyla Mesih umudu, Tev-

¹⁸ TB, Sanhedrin 59a; Ayrıca bkz. Lopes Cardozo, *The Infinite Chain, Jerusalem 1989*, sf. 64.

¹⁹ Tsefanya, 3:9.

rat ve emirler yayılmış; uzak adaların sakinleri ve kalben ve bedenlen sünnetsiz pek çok halk arasında duyulmuştur"²⁰.

Görüldüğü gibi Maimonides, Hıristiyanlık ve İslâm'a Tanrının plânında önemli yer vermektedir. Ona göre Hıristiyanlık ve İslâm, Allah'ın mesajını Yahudi olmayan kavimler arasında yayarak Mesih'in gelişine zemin hazırlamaktadır. Maimonides, başka bir yerde, Mişne Tora isimli eserinde, bu görüşünü daha açık belirtir: "Nasıralı'nın ve İsmailî'nin öğretileri, bütün dünyayı, tek bir ruhla, Tanrıya ibadeti mükemmelleştirecek olan Mesih'in gelişini hazırlama hususunda kutsal amaca hizmet etmektedir. Hıristiyanlar ve Müslümanlar, kutsal kitabın sözlerini ve hakikat kanunlarını bütün dünyaya yaymaktadırlar. Yaptıkları ve yapacakları hatalar dikkate alınmaksızın, Mesihî çağın gelişinde onlar tam doğruya döneceklerdir"²¹.

Muhafazakâr Yahudiliğin önde gelen teologlarından Jacob Neusner de bu konuda Moşe ben Meymun gibi düşünür. O, Tanrının adını dünyaya duyurma görevini Hıristiyanların ve Müslümanların yaptığını, onların faaliyetleri sayesinde Tora'nın dünyanın uzak köşelerine kadar duyulduğunu belirtir. Neusner, Hıristiyanların ve Müslümanların engellemelerini Yahudilerin kabul edip onayladıklarını ve böylece proselitizm faaliyetlerinden çekildiklerini söyler."²²

Buraya kadar söylediklerimizi toparlayacak olursak, günümüzde Geleneksel Yahudilik de denen Ortodoks Yahudilik, yukarıda belirtilen gerekçeleri öne sürerek ve ayrıca bütün milletlerin Tanrıya ibadet edecekleri zamanı Mesihî çağa ertelemek suretiyle misyonerlik yapmaya kesin olarak karşı çıkmaktadır. Kendi iradesiyle Yahudiliğe girmeye çalışanları da caydırıcı kurullarla vazgeçirmeye çalışmaktadır. Ancak Yahudiliğe girme konusunda ısrarlı olanları uzun incelemelerden ve denemelerden sonra Yahudiliğe kabul etmektedir.

Geçtiğimiz yıllarda Türkiye'de Sabataycı İlgaz Zorlu'nun Yahudiliğe girme serüveni bunun örneğini oluşturmuştur. Reformist Yahudilik gibi Liberal Yahudi gruplar bu konuda biraz daha esnektirler. Reformistler, Amerikan toplum yapısında meydana gelen sosyal değişmelerden etkileneren 1978'den beri dışardan mühtedi kazanma faaliyet-

²⁰ Bkz. Bkz. Michael Wyschogrod, "Musevîlik Açısından İslâm ve Hıristiyanlık", İbrahîmî Dinlerin Diyalogu, çev: Mesut Kardeşhan, İstanbul 1993, sf. 41.

²¹ Bkz. Rosenberg, sf. 84.

²² Bkz. J. Neusner, *Judaism in the Secular Age*, London 1970, sf. 71.

lerini yürütmektedirler. Ancak onların misyonerlik anlayışı Yahudi cemaat yapısını koruma amacına yöneliktir. Son dönemlerde sosyal bariyerlerin kalkması nedeniyle din dışı evliliklerin artması üzerine özellikle Reformistler, Yahudilerle evlenmek isteyenleri veya evlenmiş olanları Yahudiliğe döndürmek için faaliyetlerde bulunmaktadırlar.²³

Amerikan Reform hareketi, Kuzey Amerika'nın çeşitli bölgelerinde açtığı proselitizm bürolarıyla bu işi sistemli bir şekilde yürütmektedir.²⁴ Reform Hareketin proselitizm faaliyetine, Hıristiyan misyonerliği ile karşılaştırıldığı zaman, tam olarak bir misyonerlik faaliyeti demek pek uygun düşmemektedir. Çünkü onlar faaliyet alanlarını, genellikle Yahudilerle evlilik yapanlarla sınırlandırmaktadır.

Yahudilik ve Misyonerlik denilince, burada Hıristiyanların Yahudiler arasındaki misyonerlik faaliyetlerinden de söz etmek gerekmektedir. Günümüzde özellikle fundamentalist Protestanların öncelikli hedefini Yahudiler oluşturmaktadır. Bunun nedeni, İsa'nın Matta İncilinde yer alan şu öğüdüdür: "İsa bu onkileri gönderdi ve onlara emrederek dedi: Milletler yoluna gitmeyin ve Samiriyelilerin şehirlerinden hiçbirine girmeyin; fakat daha çok İsrail evinin kaybolmuş koyunlarına gidin."²⁵ Pavlus da, Romalıları mektubunda misyon alanında önceliği Yahudilere vermektedir.²⁶ Yahudilere öncelik verilmesinin diğer bir nedeni eskatolojiktir. Fundamentalist Protestan anlayışa göre Mesih'in gelmesinin ön şartlarından biri, diaspora Yahudilerinin vaat edilen kutlal topraklara dönmesi ve Hıristiyanlaştırılmasıdır.

Fundamentalistler, İsa'nın Matta İncili'ndeki "Çünkü size diyorum: Rabbin ismiyle gelen mübarek olsun deyinceye kadar artık siz beni görmeyeceksiniz." Sözü'nün muhatabının Yahudiler olduğu anlayışından hareket ederek İsa'nın tekrar gelişinin Yahudilerin ona inanasına bağlı olduğu inancına varmışlardır. Bu öncelikli konumuna rağmen Yahudiler, iki bin yıllık tarihi boyunca Kilise için üstesinden gelinemez bir sorun teşkil etmiştir. Bütün çabalara rağmen Yahudilerin kazanılamamasının nedenleri üzerinde düşünen Fundamentalistler, sorunun Yahudilere yaklaşım tarzından kaynaklandığı kanaatine varmışlar ve yeni

²³ Ruth Langer, "Jewish Understandings of the Religious Other", Theological Studies, 64 (2003), s. 263.

²⁴ Reform Hareketin konuyla ilgili faaliyetleri için www.uahc.org/outreach veb sitesine bakılabilir.

²⁵ Matta, 10: 5-6.

²⁶ Bkz. Romalıları, 1: 16.

yöntemler denemeye başlamışlardır. Bu yeni yöntemde İsa'nın Yahudiliğine vurgu yapmak ön plâna çıkmıştır. İsa'nın bir Yahudi olduğu, ona inanmakla Yahudilikten çıkılmayacağı söylemi Yahudilere yaklaşımın yeni yöntemi olarak benimsenmiştir. Yahudileri sevmenin dinsel bir görev olduğu, İsa adına Yahudilere zarar verenlerin gerçek Hıristiyan sayılmayacağı Yahudilere karşı söylenmektedir. Yapılan incelemelerde, Hıristiyanlığın Yahudiliğe karşıt bir din olduğu anlayışının da Yahudilerin Hıristiyanlığa geçmede çekingen davranmalarına yol açtığı tespit edilmiştir. Hıristiyanlığı, Hıristiyanlar tarafından kendilerine yöneltilen nefretin kaynağı ve Yahudiliğin rakibi olarak gören Yahudiler güçlü bir direnç göstermektedirler. Ayrıca onlar Yahudi kimliğini terk etmek de istememektedirler.

Bunların fark edilmesinden sonra Fundamentalistler, Yahudilerin direncini kırmak için, İsa'ya inanmakla din değiştirmiş olmayacaklarını, aksine Yahudiliklerinin tamamlanacağını, çünkü İsa ve ona ilk inananların gerçek birer Yahudi olduklarını telkin etmeye başlamışlardır. Bu yönde yapılan çalışmalar sonucunda Yahudi-Hıristiyanlar, İsa'nın Yahudileri, Mesiyantik Yahudiler gibi adlarla anılan Fundamentalist gruplar oluşmuştur. Kuzey Amerika ve İsrail'de yapılan misyonerlik faaliyetleri sonucunda şimdiye kadar 200.000 civarında Yahudinin Hıristiyanlığa geçtiği, her yıl 5.000 civarında Yahudinin Hıristiyanlaşma tehlikesi altında bulunduğu tahmin edilmektedir.²⁷

---

²⁷ <http://www.outreachjudaism.org/evangelize1.html>